

sådan inrättning anmäla arbetsför person, som är så beskaffad eller i sådant förhållande, som i nyssnämnda §, mom. 1 och 2 säges, samt att Konungens Befallningshafvande har att, der nyss anförda omständigheter befinnas ega rum, till intagning å inrättningen, på högst ett år hvarje gång, döma, och der så behöfligt är och begäres, låta införskaffa samma person, med skyldighet för denne att för kommunens räkning förrätta det arbete, som honom föresättes och till hvilket han är i stånd.

Och anhåller jag vördsamt om remiss af denna min motion till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 20 Januari 1868.

Sigurd Ribbing.

N:o 5.

Af Herr S. Ribbing: Om oflåtande af underdånig skrifvelse i fråga om ändringar och tillägg till Kongl. Förordningen den 7 Decem-ber 1866, angående villkoren för försäljning, till förtäring på stället, af vin, öl, kaffe eller andra icke spirituösa drycker.

Redan i sin embetsberättelse för år 1862 omtalar Justitie-ombudsmannen (sid. 136 och följande), huruledes, enligt Landshöfdinge-embetets skrifvelse, allmän klagan från kronobetjening och presterskap i länet blifvit förd öfver "det betänkliga och svåra störande af allmän ordning och sedlighet, som orsakades af den mängd näringsställen, hvilka på sednare tider, ju längre dess flera, godtyckligt anlades i länet och på hvilka, till större delen jemväl utgörande lönn-krögerinästen, dryckenskap och andra utsväfningar utöfvades, utan att sådant af de fåtalige polis-männen å landet kunde stäfjas"; klagomål, hvilkas befogenhet styrktes genom ett intyg från samtliga domhafvande i länet, hvilka vitsordade, att under förhandlingarne vid tingsrätterna i orten domhafvandena kommit i erfarenhet deraf, att id-
kande

kande af värdshusrörelse å landet af hvilken person och å hvilket ställe som helst föranledde till mer eller mindre betänkliga oordningar, som polismyndigheterna icke förmå förekomma, i följd hvaraf domhafvanderne förklarade sig anse Konungens Befallningshafvandes åtgärd att utfärda, rättigheten att hålla ölstugor inskränkande, kungörelser hafva varit för ordningens och sedlighetens vidmakthållande af verkligt behof påkallade. Med anledning af öfver hithörande angelägenheter förda klagomål uttalar ock Justitie-ombudsmannen, såsom sin åsigt, nödvändigheten att, sedan uti ifrågavarande nykterhetsvärdshus en ny näringsgren utvecklats sig, den icke må undgå en vaksam lagstiftning, äfvensom om dess gagnelighet endast den inrättas efter sådana ordningsföreskrifter, som till förekommande af missbruk kunna finnas nödiga.

Vid 1865—66 års riksdag afgafs inom Hedervärda Bondeståndet motion (N:o 340), i hvilken, under omtalande och beklagande af samma slags oordningar, som ofvan blifvit anförda, i de för orternas behof öfverflödigt många ölstugorna, föreslås: "att Riksens Ständer för sin del ville besluta, att den, som å landet vill hålla öl och bier till försäljning, må, innan sådan försäljning börjar, derom göra anmälan hos vederbörande kommunalnämnd, som har att pröfva, huruvida den sökande en sådan försäljning må kunna anföras." Denna motion blef af Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet (i dess Utl. N:o 33) på sådant sätt tillstyrkt, "att Rikets Ständer måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda en förordning, hvarigenom nödig kontroll å försäljning och utskänkning af maltdrycker ernås"; hvilket Betänkande af tvänne Ständ, Höglofliga Ridderskapet och Adeln den 24 och Högvärdiga Presterskapet den 20 Januari blef bifallet.

I Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående vilkoren för försäljning, till förtäring på stället, af vin, öl, kaffe eller andra icke spirituösa drycker af den 7 December 1866 har Regeringen deremot — under erinran om att ifrågavarande rätt såsom en utväg till försörjning icke borde inskränkas mer, än som erfordras för betryggande mot dess missbruk — och i motsats mot ofvan anförda uttalade åsigt släppt rättigheten till att hålla öl- och bierstugor fullkomligt fri för välfrejdad person, med den enda inskränkning att den, som af sådan rätt vill sig begagna, skall derom göra skriftlig anmälan på landet hos kommunal-nämndens ordförande och länsman samt i stad hos magistraten med bifogande af betyg om god frejd och uppgift på det ställe, der försäljningen skall ega rum; hvarjemte vissa ordningsregler i den Kongl. förordningen bifogas; hvaremot någon myndigheternas rätt till inskränkning i eller förbud af meranämnda rätts utöfvande först inträder sedan den blifvit missbrukad eller om person, som ej har god frejd, vill utöfva den, — ehuruval äfven sådan person enligt den Kongl. förordningen *kan* erhålla samma rätt.

Det bör utan tvifvel erkännas, att det mest rationela i lagstiftning beträffande hvarje i sig oskyldigt näringsfång är medgifvande af full frihet, men med hastigt och outhärligt bestraffande af hvarje begånget missbruk af denna. Icke desto mindre kunna dock omständigheterna vara sådana, att de påkalla på förhand bestämda inskränkningar i sådant näringsfång, till förhindrande eller försvårande af befarade missbruk deraf, och äfven nuvarande Regering har visat sig anse, att dylika präventiva lagbestämningar ej undantagslöst kunna undvaras eller upphävas. Det lärer t. ex. svårligen kunna påstås, att skälen till den höga skatten på tillverkning, minuterung och utskänkning af bränvin samt till alla andra gällande inskränkningar i sistnämnda näring ensamt eller öfvervägande varit finansiella och icke fastmer bestått i afsigten att dymedelst minska bränvinets missbruk. Att en riktning till just sådana missbruk och oordningar vid s. k. nykterhetsvärdshus eller ölstugor, som, enligt det ofvan anförda, af offentliga myndigheter och af riksdagsmän blifvit omtalade, och detta ganska allmänt, visat sig: detta är en sanning, som hvar och en med hithörande förhållanden närmare bekant blott allt för väl genom erfarenheten känner. Skulle nu dessa missbruk, vid fullkomlig frihet att inrätta och hålla dylika ölstugor, med någon större grad af säkerhet förhindras, så fordrades för sådant ändamål ungefär en polistjenstemans oafbrutna närvaro i hvarje ölstuga under den tid, den hålles öppen. Då emellertid kostnaden för en så talrik polispersonals underhåll öfverstiger de aldri flesta kommuners förmåga, så ligger redan i *omöjligheten* för kommunerna att på nämnda sätt förhindra missbruk, som verkligt och allmänt visat sig vid näringen, ett tillräckligt skäl, att yrka vidtagande af präventiva åtgärder. Men härtill kommer ytterligare en annan omständighet. I sig sjelfva äro ölstugorna ej allenast oskyldiga; de äro någonting godt och nyttigt, såsom eguade att minska och öfverflödiggöra krogarna och böra derför utan tvifvel uppmuntras. Klart är likväl, att, skola de uppfylla nämnda ändamål, så fordras dertill, bland annat, en sådan anordning, att de rimligen skola kunna existera på den *lofliga* näringen och erbjuda ett sådant skick, att de ej afskräcka gästerna från besök i hvarje annat syfte än orgiers hållande. Äfven i detta hänseende visar emellertid erfarenheten behovet af ordnande lagbestämningar; öppnande af en ruskig sig så kallande ölstuga fordrar alltför litet kapital och alltför obetydlig yrkes-skicklighet, för att ej locka till inrättande af sådana i långt större antal, än behovet kräfver och utsigt finnes att, genom försäljning af öl eller andra i lagen medgifna näringsämnen, försörja sin egare, hvilken då får ersätta den uppkommande bristen genom den lätt gjorda anordningen bredvid af *icke* lofliga näringsfång, med dessas ekonomiskt och moraliskt förderfliga följder. Då det nu är kommunerna, som i sista hand få bära ansvaret och kostnaderna för allt elände inom desamma, synes det verkligen obilligt, att deras styrelser skola nödgas blott overksamt åskåda, huru den ena härden efter den andra uppstår för bringande till mognad af frukter, som ytterst låta känna sig i, under flera titlar ökade, kom-

munal-utskylder, utan förmåga och utan rätt för samma styrelser att hindra det allt flera dylika nästen uppstå och fortfarande blomstra.

Det är af sådan anledning och af ofvan antydda skäl, jag vågar föreslå: det Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes besluta sådana ändringar och tillägg i Kongl. förordningen af den 7 December 1866, hvarigenom kommunal-nämnd på landet samt stadsfullmäktige eller, der sådana ej finnas, allmän rådstuga i stad erhåller rätt att uppgöra samt till vederbörlig granskning och stadfästelse af Konungens Befallningshafvande till denne inlemna närmare stadgar angående antalet och belägenheten inom kommunen af ölstugor eller så kallade nykterhetsvärdshus, med eller utan rätt att tillika till förtäring å stället till salu hålla vin; sättet för utöfningen af sådan rörelse och kontrollen deröfver; samt vederbörlig pröfning af de personers lämplighet för densamma, som sådan rättighet söker.

Och anhåller jag vördsamt om remiss af denna min motion till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 20 Januari 1868.

Sigurd Ribbing.

N:o 6.

Af Herr S. Rosenberg: Om underdånig skrifvelses aflåtande rörande folkskolväsendets ordnande efter i vissa delar förändrade grunder.

Att Svenska folkundervisningen under sistförflutna fjerdedels århundrade både från det allmännas och många enskildes sida eguats en berömvärd uppmärksamhet och att stora uppoffringar blifvit gjorda för dess befrämjande, äro sanningar som både inom och utom vårt eget land erkännas och icke ens kunna